

Sammenhænge i løbet af et par dages læsning

Per-Olof Johansson



I en Røde Kors Butik køber jeg formedelst 15 kroner Eske Willerslev: Fra Pelsjæger til professor. Måske har jeg hørt ham fortælle i radioen eller læst et interview – bogen er mig i hvert fald på forhånd bekendt. Min opmærksomhed blev dengang tændt ved at opdage, at hans far er Richard Willerslev.

Richard Willerslev udgav i 1983 en bog om den glemte indvandring af svenskere, som satte perspektiv på den historie, jeg var i gang med om 'En tid med spånkurve', som dels handler om spånkurvene, men også om de mennesker, som kom til Danmark i anledning af kurvene, først for at sælge dem, siden for at lave dem på stedet.

Selvfølgelig forstår jeg ikke meget af den videnskab, som Eske Willerslev ruller op – men historien frem og tilbage mellem hans

opdagelser kan enhver forstå, og den er spændende fortalt, og i tilgift får jeg noget af vide om hans far som person. Richard Willerslev var den første som tog problematikken med den svenske indvandring op, i hvert fald i en form forståelig for almenheden, men det har han ikke siden fået mange roser for. Hvilke fejl han gjorde, og hvor hans vurderinger ikke holder, skal jeg ikke kunne sige – det er dog hans bog som satte ord på denne næsten uomtalte indvandningsbølge, som vi blev et resultat af. Samme dag som jeg er ved at være færdig med Eske Willerslevs bog skriver Martin Lyngbo i Politiken et indlæg om dansk contra svensk, som jeg synes jeg må svare på. Hans synsvinkel er for så vidt interessant, men i et og alt er det den sædvanlige generalisering om et modsætningsforhold mellem danskere og svenskeres holdninger i bred almindelighed. Jeg skriver indlægget dagen efter og drager så videre til Herlev Sygehus for at deltage i Herlev-Østerbro undersøgelsen. I 2008 havde allerede 50.000 deltaget, 100.000 er målet: "Formålet er at undersøge, hvem der bliver syge og hvorfor. Undersøgelsen sætter lægerne i stand til at beregne sygdomsrisiko, forstå folkesygdommene og skabe grundlag for fremtidens behandlinger," Der er lange ventetider på de tre 'stationer', der skal passeres, så det er passende underholdning at læse Eske Willerslevs bog om dna-forskningen. Det har jeg i tankerne, da jeg skriver under på, at man gerne må gemme en nedfrosset blodprøve til brug for senere undersøgelser.

Så bliver jeg spurgt om min oprindelse. Det bliver jeg lidt pikeret over – selvom jeg da straks kan se relevansen – men det er lige som det med

blodprøven: Hvad kan det siden afstedkomme? Jeg er jo dansker, men hvad er kriteriet for at kalde sig noget andet? Svaret er, at hvis begge ens bedsteforældre er udenlandske, så har man anden oprindelse end dansk. Om det er noget, der opfindes til lejligheden, eller om det står i en rubrik, det ikke ved jeg ikke, men vi bliver enige om, at skandinavisk nok er det rette ord. Så slipper vi også uden om spørgsmålet, om hvor vidt skåninger er svenskere! Så tænker jeg på, hvad den blodprøve kunne afsløre om oprindelsen? Eske Willerslev havde fået taget en gentest for at kunne dokumentere, at intet dna fra ham kunne have forurenset den dna-test de lavede på efterladenskaber af nogle af de første indianeres knogler. Som barn havde han drømt om, at han nok var indianer – hvad så undersøgelsen viste – at det var han ikke! Hvilket var godt for undersøgelsen. Nok er det videnskab han er i gang med – men noget i randområderne optager ham også – derfor er bogen læselig. Historien om forsøget på at afdække om de, der mener at være efterkommere af Sitting Bull, også er det – i sammenhæng med familiens forsøg på at finde hans rette grav, bl.a. ud fra Sitting Bulls gamle bukser og hans hårpisk, er fascinerende. Også jeg har været fascineret af indianerne som barn, og griber nu og da fat i bøgerne, og forleden købte jeg på Nationalmuseet Ohiyesas (Charles A. Eastman) bog 'Indian Heroes and Great Chieftains' og havde netop læst om Sitting Bull – et levnedsløb jeg naturligvis har læst om adskillige steder – men nu altså igen. Det er en bog i små afsnit, lette at putte ind mellem anden læsning. Og så kom den engang til her hos Eske Willerslev. Jeg har faktisk ikke været på Herlev Hospital før, og denne anledning var fredelig i modsætning til så mange andre hospitalsbesøg. Vejen går fra Allerød over Lyngby med S-tog og så bus til hospitalet. På hjemvejen er der lidt ventetid på stationen, som giver anledning til et besøg i kiosken, som reklamerer med over 300 blade. Jeg ser på denne utrolige mængde og undres over, at der dog ikke er et, jeg kunne tænke mig at købe. Der lige i synet – National Geographic med temaet: 'Nu kan vi genoplive uddøde dyr'. 'Nu' er måske overdrevet, men beretningen fra Sibirien om jagten på mammutstødtænder er interessant med spændende billeder. Nu har jeg lige tilbragt adskillig tid i Sibirien med Eske – hvad mon han siger til den artikel – det kan jeg godt tænke mig at vide. Under alle omstændigheder vil billederne nok stå sig! Lock-ouden af lærerne er slut og en debat om skolen går i gang, Venstre forslår minimums karakterer til 9.klassernes afsluttende prøve som forudsætningen for at få lov til at gå videre på en ungdomsuddannelse. Så lad Eske Willerslev få det sidste ord med de sidste linjer i bogen, hans tvillingebror hedder Rane: 'Både Rane og jeg er levende eksempler på, at middelmådige karakterbøger tidligt i skoleforløbet godt kan føre til en videnskabelig karriere. Uafhængigt af hinanden modtog vi i 2005 prisen 'Ung eliteforsker' – han for sit arbejde inden for antropologien, jeg for mit arbejde inden for molekylær biologi.'

